

22 oktober 2014

”SJUKHUSFILMNINGEN” MOT UPPSALA LÄNS LANDSTING

FALLBAKGRUND

1. Dödskamp blev tv-underhållning

En döende cancerpatient filmades utan tillstånd på Akademiska sjukhuset i Uppsala. Filmmaterialet blev sedan till dokusåpa i tv. En dryg månad efter patientens död fick hans familj av en slump se ett avsnitt av serien "Sjukhuset" där de kände igen sin då levande familjemedlem. Varken patienten eller hans anhöriga hade godkänt filmningen.

Landstinget i Uppsala län hade släppt in och gett sin tillåtelse till ett tv-team från produktionsbolaget Titan att filma sjukhusets verksamhet och dess patienter – däribland den cancersjuka mannen. Landstinget lät också tv-teamet filma när dess personal ingående beskrev patientens hälsotillstånd.

Familjen har stämt landstinget med Centrum för rättvisas hjälp. Familjen vill få upprättelse för den kränkning av deras rätt till privat- och familjeliv som landstinget har gjort sig skyldigt till. I tingsrätten nådde familjen inte framgång och härnäst är det hovrätten som ska pröva frågan.

2. Familjens rätt till privatliv har kränkts

Familjen befann sig hemma i vardagsrummet några veckor efter att deras familjemedlem avlidit. De hade tv:n på och serien "Sjukhuset" visades på TV3. Plötsligt fick de se sin familjemedlem i tv-rutan när han vårdades på sjukhuset.

De hade inte blivit kontaktade innan sändningen; de visste inte ens att deras familjemedlem filmats på sjukhuset innan sin död.

I det aktuella avsnittet drabbas patienten av akut andnöd och sjukhuspersonalen skyndar till det rum där han ligger. Den personal som vårdar honom filmas även ute i korridoren och i personalrummet när de diskuterar hans hälsotillstånd. De beskriver allvaret och den utsiktslösa situationen och nämner att de ringt hans fru.

Familjen blev mycket skakad över att se mannen i bild mitt under deras sorgearbete och begravningsförberedelser. Familjen kände igen hans röst, hans kropp och hans

kläder, som han ofta bar till vardags. Vid ett tillfälle var hans huvud med i bild även om hans ansikte hade suddats ut. Även andra anhöriga och vänner kände igen honom och kontaktade familjen, och vissa anklagade dem då de trodde att de tillåtit filmningen.

När den första chocken lagt sig kontaktade familjen produktionsbolaget Titan och TV3 för att få dem att ta bort avsnittet. När familjen kontaktade landstinget fick de inte mycket till förklaring till varför filmningen tillåtits. Vad som däremot stod klart var att man från landstingets sida ansåg att man inte hade gjort något fel och att man inte ville ta på sig något ansvar.

Familjen stämde till slut landstinget för att få upprättelse. De vill ha skadestånd för att deras till skydd för privat- och familjeliv har kränkts. Men deras kamp handlar också om att få fastslaget att det inte är tillåtet att göra som landstinget har gjort. Om de vinner målet kan de hindra att andra drabbas av samma sak, vilket är en stor drivkraft för familjen. Därför var det också viktigt för dem att överklaga tingsrättens dom när tingsrätten inte gav dem rätt. De vill fortsätta driva processen så att de kan känna att de gjort sitt yttersta för att sätta stopp för den här sortens sjukhusfilmningar.

3. Vad säger lagen?

Familjen anser att landstingets handlande har inneburit en kränkning av deras rätt till skydd för privat- och familjeliv. Rätten till skydd för privat- och familjeliv finns i artikel 8 i Europakonventionen. Där står att var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Rättigheten omfattar förhållanden som rör människors personliga identitet, såsom namn och bild. Bland annat innebär rättigheten ett skydd mot att bli fotograferad eller avlyssnad. Termen "privatliv" har tolkats brett av Europadomstolen och kan omfatta många olika situationer som rör personers privata sfär.

Europadomstolen har uttryckt att känsliga uppgifter om en person och dennes bild påverkar även anhörigas rätt till skydd för privatliv. Det har också uttalats att vissa händelser i en familjs liv, som till exempel dödsfall av en nära anhörig, måste ges särskilt skydd. För familjen har tv-teamets närvaro och filmningen allvarligt kränkt deras rätt till skydd för privat- och familjeliv.

Inom vården gäller sekretess för alla uppgifter om patienters hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden. Uppgifterna inom vården är av förklarliga skäl mycket känsliga och skyddsvärda. De är av privat natur och vanligtvis uppgifter som var och en inte vill ska komma till allmänhetens kännedom. Landstinget har genom att bjuda in och tillåta tv-teamet att filma lämnat ut sekretessbelagda uppgifter som skyddas av lag, nämligen av offentlighets- och sekretesslagen.

Familjen vill ha upprättelse och att det ska slås fast att landstinget har gjort fel.

Enligt tingsrätten bröt landstinget mot sekretessbestämmelserna, men friades ändå. Det beror på att tingsrätten menar att vårdpersonalen som medverkat i avsnittet hade meddelarfrihet, och att ansvar därför inte heller kan utkrävas av landstinget.

Men meddelarfriheten finns till för att enskilda ska kunna avslöja missförhållanden inom det offentliga utan att de ska behöva oroa sig för påföljder. Tingsrättens tolkning av meddelarfriheten riskerar att urholka meddelarfriheten eftersom den används för att skydda det offentliga istället för enskilda.

4. Sjukhusfilmning är hårt ifrågasatt

Sjukhusfilmning har mött stark kritik i den allmänna debatten. Här följer en lista med ett urval av sjukhusfilmningsfallet i media. Om du är intresserad av att läsa mer om fallet hittar du fler länkar på www.centrumforrattvisa.se.

- [UNT, "Vi vill att pappa får upprättelse"](#)
- [UNT, "Titan betalar vid förlust"](#)
- [SvD Brännpunkt, "Dokusåpor på sjukhus är ett etiskt problem" av Statens medicinsk-etiska råd](#)
- [DN, "När medborgaren förlorade rätten att dö i fred" av Maciej Zaremba](#)
- [SvD Op ed, "Oacceptabelt att filma dödskamp" av Clarence Crafoord](#)
- [UNT, "När etiken fallerar" av Clarence Crafoord](#)
- [DN, "När en döende patient blev bra tv" av Maciej Zaremba](#)

5. Nu är det hovrättens tur att avgöra frågan

Familjens rätt till skydd för privat- och familjeliv har kränkts. Men efter tingsrättens dom verkar det som att landstingets handlande har varit okej. Familjen hoppas nu på en annan utgång i hovrätten, som ska pröva målet i oktober 2014.

Det blir nu Svea hovrätts uppgift att avgöra om familjens rätt till privat- och familjeliv ska få stå tillbaka för landstingets intresse av att erbjuda produktionsbolag material till dokusåpor.